

Edukasyon sa Pagpapakatao

Unang Markahan – Modyul 12:
Magsikap para sa Hinaharap

Edukasyon sa Pagpapakatao – Ikasiyam na Baitang
Alternative Delivery Mode
Unang Markahan – Modyul 12: Magsikap para sa Hinaharap
Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayon pa man, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o *brand name*, tatak o *trademark*, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtagtaglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuhang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga oriinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon
Kalihim: Leonor Magtolis Briones
Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat: Blessy Grace J. Cainglet

Editor: Fordeliz M. Yape, Filma B. Catalan

Tagasuri: Orlyn E. Santos, Monalisa M. Babiera, Rose Marie E. Diocares

Tagaguhit:

Tagalapat: Gemma B. Malicay

Tagapamahala: Isabelita M. Borres

Eugenio B. Penales

Sonia D. Gonzales

Dr. Jeanelyn A. Aleman

Evelyn F. Importante

Rose Marie E. Diocares

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education – Region IX

Office Address: Regional Center, Balintawak, Pagadian City

E-mail Address: region9@deped.gov.ph

9

Edukasyon sa Pagpapakatao

Unang Markahan – Modyul 12: Magsikap para sa Hinaharap

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito ng iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o estratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kani-kanilang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagsusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan niya ng ibayong tulong mula sa tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang Makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat gawain at pagsusulit. Inaasahan naming na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahanan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit lamang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong ng ating mga tagapagdaloy, umaasa kani na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Magsikap Para sa Hinaharap

Sa modyul na ito, inaasahang malilinang sa iyo ang kaalaman, kakayahan at pag-unawa sa:

3.4 Nakatataya ng lipunang ekonomiya sa isang barangay/pamayanan at lipunan/bansa gamit ang dokumentaryo o *photo/video journal*.

Mga layunin:

- a. Naibibigay ang kahulugan ng ekonomiya
- b. Nakatataya ng kalagayan ng lipunang ekonomiya ng barangay/pamayanan at/lipunan/bansa gamit dokumentaryo/*video journal*
- c. Nakagagawa ng proyekto para sa pag-unlad ng ekonomiya ng barangay/pamayanan at/lipunan/bansa (**EsP9PL-If-3.4**)

Nakaramdam ka na ba ng inggit sa iyong mga kapatid? Naitanong mo na ba sa iyong sarili kung bakit hindi pantay-pantay ang pagtingin sa inyong magkakapatid ng nanay at tatay mo? Kung oo, ano ang ginawa mo?

Sa lipunang ginagalawan natin, ang “**pamilya**” ang itinuturing na pinakamaliit at pinakamalahagang yunit ng lipunan. Ito ang humuhubog at bumubuo sa atin bilang isang mabuting tao. Minsan sa loob mismo ng pamilya ay hindi maiwasan ang kompetisyon lalong-lalo na sa pagmamahal at pagbibigay ng atensyon ng mga magulang sa kanilang mga anak. Dahil sa pagkakaiba-ibang ito, hindi maiwasan ang paghahambing sa isa’t isa. Nagkakaroon ng inggit. Nagkakaroon din naman ng pakiramdam ng pagiging mas angat. Natural ang ganitong mga pakiramdam. Subalit bago lumalim ang pakiramdam at tumungo sa sama ng loob, ay magandang balikan ang karanasan at tingnang mabuti kung nagkulang ba ng pagmamahal ang ating mga magulang o sadyang naghahangad lang tayo ng higit pa. Ang karanasan sa pag-ibig ng magulang ay isang ekonomiya na hindi malayo sa ekonomiya ng lipunan. Ang pag-ibig ng magulang ay nakapagdudulot ng mabuting ekonomiya sa pamilya na maaring ihambing sa ekonomiya ng lipunan.

Handa ka na bang palawakin ang iyong kaalaman tungkol sa lipunan? Halika na!

Subukin

Panuto: Basahing mabuti ang bawat pangungusap at unawain ang mga tanong. Piliin ang titik ng pinakaangkop na sagot sa patlang.

1. **“Ang tao ay pantay-pantay.”**
- Ano ang katotohanan sa likod ng paniniwalang ito?
- A. Lahat ay may kaniya-kaniyang angking kaalaman.
 - B. Lahat ay dapat mayroong pag-aari.
 - C. Lahat ay iisa ang mithiin.
 - D. Likha ang lahat ng Diyos.
2. Ano ang kahulugan ng prinsipyong *proportio* ayon kay Sto. Tomas de Aquino?
- A. Pantay na pagkakaloob ng yaman sa lahat ng tao.
 - B. Angkop na pagkakaloob ng yaman batay sa kakayahang tao.
 - C. Angkop na pagkakaloob ng yaman ayon sa pangangailangan ng tao.
 - D. Pantay na pagkakaloob ng yaman batay sa kakayahang at pangangailangan ng tao.
3. Sa ating lipunan, alin ang nagpapatunay na naitatali na ng tao ang kanyang sarili sa bagay?
- A. Mas nararapat lamang na makatanggap ang isang tao ng tulong mula sa pamahalaan kahit na kaya o hindi naman niya ito kayang bilhin dahil karapatan niya ito bilang mamamayang nagbabayad ng buwis.
 - B. Hindi mabitawan ni Sheila ang kanyang lumang mga damit upang ibigay sa kamag-anak dahil mayroon itong *sentimental value* sa kanya.
 - C. Inuubos ni Jerome ang kaniyang pera sa pagbili ng mamahaling relo na sa ibang bansa lamang mahahanap. Ayon sa kaniya, sa ganitong paraan niya nakukuha ang labis na kasiyahan.
 - D. Iniisip muna nang mabuti ni Amy ang mga pangangailangan bago bumili.
4. Alin ang HINDI naglalarawan sa lipunang pang-ekonomiya?
- A. Maihalaintulad sa pamamahala ng *budget* sa isang bahay.
 - B. Pagkilos para sa pantay na pagbabahagi ng yaman ng bayan.
 - C. Pangangasiwa ng yaman ng bayan ayon sa kaangkupan nito sa mga pangangailangan ng tao.
 - D. Pagkilos upang masiguro na ang bawat bahay ay magiging tahanan sa pamamagitan ng pangangasiwa ng yaman ng bayan.
5. Sa lipunang pang-ekonomiya, ano ang pagkakaiba ng pantay sa patas?
- A. Ang pantay ay pagbibigay ng pare-parehong benepisyo sa lahat ng tao sa lipunan. Ang patas ay pagbibigay ng nararapat para satao batay sa kaniyang pangangailangan.
 - B. Ang pantay ay pagbibigay ng pare-parehong benepisyo sa lahat ng tao sa lipunan. Ang patas ay pagbibigay ng nararapat para sa tao batay sa kaniyang kakayahang.
 - C. Ang pantay ay pagbibigay ng pare-parehong pagturing sa lahat ng tao sa lipunan. Patas ay ang paggalang sa kanilang mga karapatan.
 - D. Ang pantay ay pagbibigay ng pare-parehong pagturing sa lahat ng tao sa lipunan. Ang patas ay pagtiyak na natutugunan ang lahat.

6. Paano masisiguro na ang bawat bahay ay magiging *tahanan* sa Lipunang Pang-ekonomiya?
- Nagbibigay tulong pinansiyal ang pamahalaan sa mga mahihirap na pamilya.
 - Sa pangunguna ng estado, napangangasiwaan at naibabahagi ng patas ang yaman ng bayan.
 - Tinutulungan ng estado ang mga manggagawa na makahanap ng hanapbuhay sa ibang bansa.
 - Sinisikap ng estado na mabigyan ng trabaho ang bawat mamamayan kahit hindi angkop sa kakayahan.
7. Bakit mas epektibo ang *patas* kaysa *pantay* na pagbabahagi ng yaman ng bayan?
- Sa pamamagitan nito, mas isaalang-alang ang kakayahan at panganagilangan ng bawat isa.
 - Walang kakayahang magpasiya para sa sarili at sa iba ang mga mamamayan.
 - Karapatan ng bawat mamamayan na matanggap ang nararapat sa kaniya
 - Hindi pantay-pantay ang mga tao, ngunit may angkop para sa kanila.
8. Bakit magkakaugnay ang pag-unlad ng sarili sa pag-unlad ng bayan?
- Nakikilala at sumikat ang mga taong umuunlad.
 - Malaki ang maitutulong sa bansa kung maraming pera ang bawat tao.
 - Ang bawat mahusay na paghahanapbuhay ng tao ay may mabuting dulot sa pag-unlad ng bansa.
 - Nagkakaroon ng maraming oportunidad sa hanapbuhay ang taong mahilig paunlarin ang sariling kakayahan.
9. Paano maipakikita ang tamang ugnayan ng tao sa kaniyang pag-aari?
- Sa pagbibigay ng higit na mataas na pagpapahalaga ng kaniyang mga ari-arian.
 - Sa pagmamayabang sa mga kakilala at kaibigan ang dami ng naimpok na salapi.
 - Sa pagpapakita na may kakayahang siyang bumili ng mga mamahaling gamit.
 - Sa pag-iwas na mitali ang kaniyang halaga bilang tao sa kaniyang pag-aari.
10. “Ang tunay na mayaman ay ang taong nakikilala ang sarili sa bunga ng kaniyang paggawa. Hindi sa pantay-pantay na pagbabahagi ng kayamanan ang tunay na kayamanan. Nasa pagkilos ng tao sa anumang ibinigay sa kaniya ang kaniyang ikayayaman.”

Ano ang kahulugan ng pahayag na ito?

- Ang tunay na mayaman ay hindi takot gumastos.
- Naipakikilala ng tao ang kaniyang sarili sa husay niya sa paggawa.
- Mahusay ang taong may kakayahang makabili ng lahat ng kaniyang naisin.
- Maipagmamalaki ng tao ang kaniyang sarili sa mga kagamitan na mayroon siya.

Aralin
1

Magsikap Para sa Hinaharap

Sadyang magkakaiba ang mga tao. May mga magagaling sa *Math*. May mahuhusay sa pagdrowing. May masinop sa gamit. May marunong sa pera. May magaganda at makikisig ang katawan kahit na hindi nag-eehersisy. Mayroon din namang tabain at kailangang mag-ingat sa pagkain. May masipag, mayroon namang tamad. May nakapagtapos ng pag-aaral, meron namang hindi. May nakapagtrabaho, meron namang umaasa lamang sa iba. Iba-iba rin ang tungkulin at propesyon o trabaho.

Dahil sa pagkakaibang ito ng mga tao, hindi maiwasan ang paghahambing sa isa't isa. Ang pag-unlad ng ekonomiya ay nagsisimula sa pagsisikap ng isang tao na mapabuti ang sarili para sa magandang kinabukasan. Dito nakataya ang pag-unlad ng lipunang pang-ekonomiya ng isang bayan o pamayanan.

Balikan

Gawain 1.

Panuto: Piliin sa *hanay B* ang tinutukoy sa *hanay A*. Isulat ang titik ng tamang sagot sa patlang.

Hanay A

- _____ 1. Ito ay maaaring ihambing sa isang lipunan.
- _____ 2. Tungkulin nito na pangalagaan ang nabuong kasaysayan at kinabukasan ng pamayanan.
- _____ 3. Ang tawag sa nabuong gawi, tradisyon, paraan ng pagpapasiya at mga hangarin ng isang pamayanan.
- _____ 4. Ito ay ang kinikilala bilang tunay na *boss* sa isang lipunang pampolitika.
- _____ 5. Ang tawag sa proseso ng paghahanap sa kabutihang panlahat at pagsasaayos ng sarili at ng pamayanan upang higit na matupad ang layuning ito.

Hanay B

- a. relihiyon
- b. kultura
- c. barkadahan
- d. pampolitika
- e. mamamayan
- f. batas

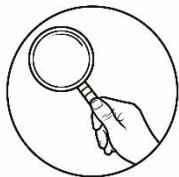

Tuklasin

Gawain 2: Scrambled Letters

Panuto: Ayusin ang mga ginulong letra upang makabuo ng salita na may kaugnayan sa paksa. Isulat ang sagot sa patlang.

1. EMOKNIAYO	- _____
2. ATRHOBA	- _____
3. AHAPHBYAUN	- _____
4. NPLIUNA	- _____
5. HDOVELIOLI	- _____
6. BATNAAKA	- _____
7. IMDASNGGNIA	- _____
8. LIUPS	- _____
9. OGRU	- _____
10. PYANMANAA	- _____

Suriin

Sa gawain na ito ay inaabahang masasagot mo ang mga *Mahalagang Tanong* na: **Ano ang mabuting ekonomiya? Para saan ang ekonomiya? Paano ka makatutulong sa pag-angat ng ekonomiya?**

Ekonomiya

- Ang pinagmulan ng salitang “Ekonomiya” ay ang mga Griyegong salita na “oikos” (bahay) at “nomos” (pamamahala).
- Ang ekonomiya ay tulad lamang din ng pamamahala sa bahay. Mayroong sapat na *budget* ang namamahay. Kailangan niya itong pagkasyahan sa lahat ng bayarin (kuryente, tubig, pagkain, panlinis, ng bahay, at iba pa) upang makapamuhay nang mahusay ang mga tao sa bahay, maging buhay-tao (*humane*) ang kanilang buhay sa bahay at upang maging tahanan ang bahay.

Lipunang Pang-Ekonomiya

- Ang lipunang pang-ekonomiya ay nagsisikap na pangasiwaan ang mga yaman ng bayan ayon sa kaangkupan nito sa mga pangangailangan ng tao.
- Ito ay ang mga pagkilos na masiguro na ang bawat bahay ay magiging tahanan.
- Pinapangunahan ito ng estado na tumitiyak na maayos ang pangangasiwa at patas ang pamamahagi ng yaman ng bayan.

- Sinisikap gawin ng estado na maging patas para sa nagkakaiba-ibang tao ang mga pagkakataon upang malikha ng bawat isa ang kanilang sarili ayon sa kani-kanilang mga tunguhin at kakayahan.

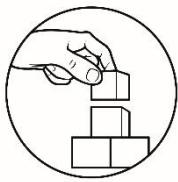
Mga ibat-ibang hanapbuhay sa komunidad

- Guro - nagtuturo sa atin upang matutong bumasa, sumulat at bumilang.
- Nars - katulong ng doktor sa pag-aalaga ng maysakit.
- Pulis - nangangalaga ng katahimikan at kapayapaan ng komunidad.
- Inhinyero - tumutulong sa paggawa ng mga gusali, tulay at mga kalsada.
- Dentista - binubunot niya ang mga ngiping sira at tumutulong sa pag-aalaga ng ating ngipin.
- Tubero - inaayos ang mga sirang tubo ng tubig.
- Bombero - pinapatay niya ang apoy kapag may sunog.
- Basurero - kinokolekta niya ang mga basura para hindi mangamoy na maaaring magkalat ng mga sakit.
- Mangingisda - nanghuhuli ng mga isda at iba pang lamang dagat.
- Tinder - nagtitinda ng gulay, bigas, manok, baboy at iba pang mga kailangan ng mga tao.
- Magsasaka - nagtatanim ng mais, palay, tubo at ibang halamang maaaring makain o maibenta para kumita.

Ang mga nabanggit na mga hanabuhay ng indibidwal na nasa itaas ay isang napaka importanteng bagay upang makagagawa ng proyekto para sa pag-unlad ng ekonomiya ng barangay/pamayanan at/lipunan/bansa.

Mabuting ekonomiya

- Ang bawat mahusay na paghahanapbuhay ng mga tao ay kilos na nagpapangyari sa kolektibong pag-unlad ng bansa.
- Kung maunlad ang bansa, higit na mamumuhunan ang mga may kapital na siyang lilikha ng higit pang mga pagkakataon para sa mga tao - pagkakataon hindi lamang makagawa, kundi pagkakataon ding tumaas ang antas ng kanilang pamumuhab.
- Sa lipunang pang-ekonomiya, ginagawa ng mga tao na isang malaking tahanan ang bansa - isang tunay na tahanan kung saan maaaring tunay na tumahan (huminto, manahimik, pumanatag) ang bawat isa sa pagsisikap nilang mahanap ang kanilang mga buhay.
- Isa sa mga mabuting katangian ng isang kabataan para makamtan ang isang mabuting ekonomiya ay ang pagiging masikap sa pag-aaral, sa pamamagitan nito matatamo mismo ng indibidwal ang mithiin niyang propesyon at pagdating ng takdang panahon ay makakatulong siya sa pag-angat ng ekonomiya.

Pagyamanin

Gawain 3: Sagutin

Panuto: Tukuyin kung anong uri ng hanapbuhay ang inilalarawan sa bawat pangungusap. Piliin ang sagot mula sa mga salitang nasa loob ng kahon. Isulat ang napiling sagot sa patlang bago ang bilang.

nars	kolektor ng basura	tindera	tubero
bombero	dentista	magsasaka	panadero
pulis	guro	mangingisda	

- _____ 1. Pinapatay niya ang apoy kapag may sunog.
- _____ 2. Kinokolekta niya ang mga basura para hindi mangamoy na maaaring magdala ng sakit.
- _____ 3. Nagtitinda ng gulay, bigas, manok, baboy at iba pang mga kailangan ng tao.
- _____ 4. Inaayos ang mga sirang tubo ng tubig.
- _____ 5. Binubunot niya ang mga sirang ngipin.
- _____ 6. Nagtatanim ng mais, palay, tubo at iba pang halamang maaaring makain o maibenta para kumita.
- _____ 7. Nangangalaga ng katahimikan at kapayapaan ng komunidad.
- _____ 8. Nagtuturo sa atin upang matutong bumasa, sumulat at magbilang.
- _____ 9. Nanghuhuli ng mga isda at iba pang lamang dagat.
- _____ 10. Katulong ng doktor sa pag-aalaga ng maysakit

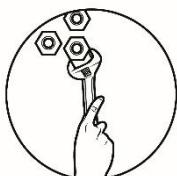
Isaisip

Gawain 4: Kompletuhin ang pahayag o pangungusap.

Panuto: Basahin nang mabuti ang mga pahayag at punan ang patlang ng tamang salita. Isulat ang sagot sa kuwaderno.

1. Ang bawat mahusay na _____ ng mga tao ay kilos na nagpapangyari sa kolektibong pag-unlad ng bansa.
2. Kung _____ ang bansa, higit na mamumuhunan ang mga may kapital na siyang lilikha ng higit pang mga pagkakataon para sa mga tao-pagkakataon hindi lamang makagawa, kundi pagkakataon ding tumaas ang antas ng kanilang pamumuhay.
3. Sa _____, ginagawa ng mga tao na malaking tahanan ang bansa-isang tunay na tahanan kung saan maaaring tunay na tumahan ang bawat isa sa pagsisikap nilang mahananap ang kanilang mga buhay.

4. Sinisikap gawin ng _____ na maging patas para sa nagkakaiba-ibang tao ang mga pagkakataon upang malikha ng bawat isa ang kanilang sarili ayon sa kani-kanilang tunguhin at kakayahang.
5. Ang salitang “Ekonomiya” ay galing sa mga salita na “oikos” (_____) at “nomos” (pamamahala).

Isagawa

Gawain 5. Pagsasabuhay

Panuto:

1. Bumisita o magsagawa ng *online interview* sa isang baranggay. Alamin mula sa isang opisyal kung ano ang *livelihood program* na mayroon dito.
2. Gabay ang mga tanong sa ibaba. Isulat ang mga sagot sa inyong kuwaderno. (Maaaring gumamit ng *video journal* sa pagtatanong.)
 - a. Ano ang paraan sa pagpili ng *livelihood program* na naaayon sa pangangailangan ng mga taga-baranggay?
 - b. Ano ang tulong na binibigay ng baranggay sa pagsisimula ng *livelihood program*?
 - c. Sa paanong paraan nabibigyan ng benepisyo ang mga kabbaranggay lalo na sa aspekto ng pag-unlad ng pamilya?

Gawain 5.1 Dokumentaryo ng isinagawang survey

Panuto: Itala ang mga nakalap na impormasyon mula sa iyong pagbisita o *online interview* sa inyong baranggay. Isulat ito sa kahon.

<i>Livelihood Program</i> na mayroon ang baranggay	Tulong na binibigay ng baranggay sa pagsisimula ng <i>livelihood program</i>	Kabutihang naidulot nito sa Lipunang Pang-ekonomiya

Pamantayan sa Pagwawasto ng Awtpu

Krayterya	Pagbibigay ng Puntos			
	10	7	4	1
Kawastuhan ng sagot	Tatlong kolumn ang nasagot nang tama	Dalawang kolumn ang nasagot nang tama	Isang kahon ang nasagot nang tama	Walang kahon na nasagot nang tama

Tayahin

Panuto: Basahing mabuti ang bawat pangungusap at unawain ang mga tanong.

Piliin ang titik ng pinakaangkop na sagot at isulat sa patlang.

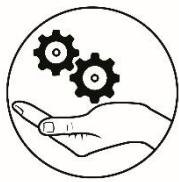
1. Ano ang kahulugan ng prinsipyo *proportio* ayon kay Sto. Tomas de Aquino?
 - a. Pantay na pagkakaloob ng yaman sa lahat ng tao.
 - b. Angkop na pagkakaloob ng yaman batay sa kakayahang tao.
 - c. Angkop na pagkakaloob ng yaman ayon sa pangangailangan ng tao.
 - d. Pantay na pagkakaloob ng yaman batay sa kakayahang at pangangailangan ng tao.
2.

“Ang tao ay pantay-pantay.”
- Ano ang katotohanan sa likod ng paniniwalang ito?
 - a. Lahat ay may kaniya-kaniyang angking kaalaman.
 - b. Lahat ay dapat mayroong pag-aari.
 - c. Lahat ay iisa ang mithiin.
 - d. Likha ang lahat ng Diyos.
3. Alin ang HINDI naglalarawan sa lipunang pang-ekonomiya?
 - a. Maihalalintulad sa pamamahala ng *budget* sa isang bahay.
 - b. Pagkilos para sa pantay na pagbabahagi ng yaman ng bayan.
 - c. Pangangasiwa ng yaman ng bayan ayon sa kaangkupan nito sa mga pangangailangan ng tao.
 - d. Pagkilos upang masiguro na ang bawat bahay ay magiging tahanan sa pamamagitan ng pangangasiwa ng yaman ng bayan.
4. Sa ating lipunan, alin ang nagpapatunay na naitatali na ng tao ang kanyang sarili sa bagay?
 - a. Mas nararapat lamang na makatanggap ang isang tao ng tulong mula pamahalaan, kahit na kaya naman niya itong bilhin o kaya ay hindi naman kailangan, dahil karapatan niya ito bilang mamamayang nagbabayad ng buwis.
 - b. Hindi mabitawan ni Sheila ang kanyang lumang mga damit upang ibigay sa kamag-anak dahil mayroon itong *sentimental value* sa kanya.
 - c. Inuubos ni Jerome ang kaniyang pera sa pagbili ng mamahaling relo na sa ibang bansa lamang mahahanap. Ayon sa kaniya, sa ganitong paraan niya nakukuha ang labis na kasiyahan.
 - d. Iniisip muna nang mabuti ni Amy ang mga pangangailangan bago bumili.
5. Paano masisiguro na ang bawat bahay ay maging *tahanan* sa Lipunang Pang-ekonomiya?
 - a. Nagbibigay tulong pinansiyal ang pamahalaan sa mga mahihirap na pamilya.
 - b. Sa pangunguna ng estado, napangangasiwaan at naibabahagi ng patas ang yaman ng bayan.
 - c. Tinutulungan ng estado ang mga manggagawa na makahanap ng hanapbuhay sa ibang bansa.
 - d. Sinisikap ng estado na mabigyan ng trabaho ang bawat mamamayan kahit hindi angkop sa kakayahang.

- _____ 6. Sa lipunang pang-ekonomiya, ano ang pagkakaiba ng pantay sa patas?
- Ang pantay ay pagbibigay ng pare-parehong benepisyo sa lahat ng tao sa lipunan, ang patas ay pagbibigay ng nararapat para sa tao batay sa kaniyang pangangailangan.
 - Ang pantay ay pagbibigay ng pare-parehong benepisyo sa lahat ng tao sa lipunan, ang patas ay pagbibigay ng nararapat para sa tao batay sa kaniyang kakayahan.
 - Ang pantay ay pagbibigay ng pare-parehong pagturing sa lahat ng tao sa lipunan, patas ay ang paggalang sa kanilang mga karapatan.
 - Ang pantay ay pagbibigay ng pare-parehong pagturing sa lahat ng tao sa lipunan, ang patas ay pagtiyak na natutugunan ang lahat.
- _____ 7. Bakit magkakaugnay ang pag-unlad ng sarili sa pag-unlad ng bayan?
- Nakikilala at sumikat ang mga taong umuunlad.
 - Malaki ang maitutulong sa bansa kung maraming pera ang bawat tao.
 - Ang bawat mahusay na paghahanapbuhay ng tao ay may mabuting dulot sa pag-unlad ng bansa.
 - Nagkakaroon ng maraming oportunidad sa hanapbuhay ang taong mahilig paunlarin ang sariling kakayahan.
- _____ 8. Bakit mas epektibo ang *patas* kaysa *pantay* na pagbabahagi ng yaman ng bayan?
- Sa pamamagitan nito, mas isaalang-alang ang kakayahan at pangangailangan ng bawat isa.
 - Walang kakayahang magpasiya para sa sarili at sa iba ang mga mamamayan.
 - Karapatan ng bawat mamamayan na matanggap ang nararapat sa kaniya
 - Hindi pantay-pantay ang mga tao, ngunit may angkop para sa kanila.
- _____ 9. Paano maipakikita ang tamang ugnayan ng tao sa kaniyang pag-aari?
- Sa pagbibigay ng higit na mataas na pagpapahalaga ng kaniyang mga ari-arian.
 - Sa pagmamayabang sa mga kakilala at kaibigan ang dami ng naimpok na salapi.
 - Sa pagpapakita na may kakayahang siyang bumili ng mga mamahaling gamit.
 - Sa pag-iwas na mitali ang kaniyang halaga bilang tao sa kaniyang pag-aari.
- _____ 10. “Ang tunay na mayaman ay ang taong nakikilala ang sarili sa bunga ng kaniyang paggawa. Hindi sa pantay-pantay na pagbabahagi ng kayamanan ang tunay na kayamanan. Nasa pagkilos ng tao sa anumang ibinigay sa kaniya ang kaniyang ikayayaman.”

Ano ang kahulungan ng pahayag sa itaas?

- Ang tunay na mayaman ay hindi takot gumastos.
- Naipakikilala ng tao ang kaniyang sarili sa husay niya sa paggawa.
- Mahusay ang taong may kakayahang makabili ng lahat ng kaniyang naisin.
- Maipagmamalaki ng tao ang kaniyang sarili sa mga kagamitan na mayroon siya.

Karagdagang Gawain

Gawain 6: Gumawa ng isang Proposal ng isang Proyekto para sa Lipunang Pang-ekonomiya ng iyong mamayanan o barangay gamit ang pormata sa ibaba.

Pangalan ng Proyekto: _____

Layunin: (banggitin ang pangangailangan sa pamayanan o barangay na tutugunan ng proyekto) _____

Deskripsiyon:

_____.

Iskedyul

Petsa	Gawain

Budget

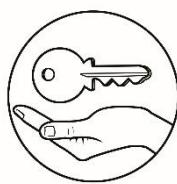
Bagay	Deskripsiyon	Halaga

Inihanda ni:

Pahintulot ng Guro: _____
Petsa: _____

Pamantayan sa Pagwawasto ng Awtpput

Krayteryta	Pagbibigay ng Puntos			
	5	4	3	2
Nilalaman	Mahusay na naibigay ang nilalaman ng paksa	Naibigay ang nilalaman ng paksa	Di gaanong naibigay ang nilalaman ng paksa	Walang kinalaman ang ibinigay na nilalaman sa paksa
Kaugnayan	May malaking kaugnayan sa paksa	May kaugnayan sa paksa	Di gaanong nagpakita ng kaugnayan sa paksa	Walang kaugnayan sa paksa
Kawastuhan ng gamit ng mga salita	Tama ang lahat	May kaunting kamalian	Maraming mali	Napakaraming mali
Kalinisan	Napakalinis ng pagkakagawa	Malinis ang pagkakagawa	Medyo malinis ang pagkakagawa	Marumi ang pagkakagawa
Kabuuhan:	20			

Susi sa Pagwawasto

PAGYAMANIN	
ISASITP	
TAYAHIN	
1. bombero	2. kolleyktor ng
2. d	3. basura
3. b	4. tindera
3. c	5. lipunang
4. c	6. maunlad
5. b	7. buhay
6. a	8. pang -
7. c	9. ekonomiya
8. a	10. estado
9. d	5. bahay
10. b	4. dentista

SUBURKIN	
BALKAN	
TUKLASAIN	
1. EKONOMIYA	2. TRABAHO
2. c	3. HANAPBUHAY
3. c	4. LIUPNAN
4. b	5. LIVELIHOOD
5. a	6. KABATAAN
6. b	7. MANGINGISDA
7. a	8. PUUIS
8. c	9. GUBRO
9. d	10. PAMAYANAN

Sanggunian

Mga Aklat:

- Abiva, T. (1993). *Learning Resource for career Development*. Quezon City: Abiva Human Development Services
- Covey, S. (1998). *The Highly Habits of Highly Effective Teens*. New York: Simon and Schuster
- Santamaria, J. (2006). *Career Planning Workbook* (4th ed.). Makati City: Career Systems, Inc.
- Wolfe, P. (1993). *The Art of Choosing Well*
- Kawanihan ng Edukasyong Sekundarya (Unang Edisyon 2015). Edukasyon sa Pagpapakatao Modyul para sa Mag-aaral sa Baitang 9. Pasig City: Awtor. (pp 36-49)
- Kawanihan ng Edukasyong Sekundarya (Unang Edisyon 2015). Edukasyon sa Pagpapakatao Gabay sa Pagtuturo para sa Baitang 9. Pasig City: Awtor. (pp 21-27)

Mula sa Internet:

- Hango sa <http://inpathways.net/21stjobs.pdf>
- Hango sa <http://www.tradingeconomics.com/phippines/employment-with-primary-education-percent-of-total-unemployment-wb-data.html>

Mga larawan, hinango sa:

- http://images.search.yahoo.com/search/images:_ylt+A0SO8zQK1X9SgGAAZdRXNyoA?p=flat+and+tall+organization&fr=yfp-t-900&fr2=

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph